

Geen verder gaande wijziging is voor het geweten van den wetgever te verantwoorden. De faculteiten zullen daardoor niet met werk overstelpt worden, en men kan met de indiening van het wetje wel wachten totdat zich een candidaat aanmeldt; zulk een wetswijziging is gauw genoeg „voor elkaar”, en inmiddels kan de candidaat „nog wat nakijken”.

Het verschijnsel, dat aan het verzoekschrift der drie rechtsgeleerden en hun aanhang zoo spoedig gevolg is gegeven door bijna oogenblikkelijk den Centralen Gezondheidsraad in 't geweer te roepen, zou — als teeken van belangstelling der regeering in de gezondheidsbelangen der bevolking — verblijdend zijn, als het niet zoo bedroevend ware. In een tijd, waarin het zóó op „mensenmateriaal” aankomt, en de openbare gezondheid aan zulke gevaren blootstaat, dat in de landen, waar de „vrije uitoefening” bestaat, wordt getracht, door de meest forsche maatregelen, de booze gevolgen van deze *fout* in de wetgeving zooveel mogelijk te voorkomen, haast men zich hier om te voldoen aan het tegenovergesteld verlangen van *ter zake niet deskundigen*. Terwijl de ernstige vertoogen van *deskundigen* ter wille van de gewichtigste gezondheidsbelangen jaar in jaar uit onverhoord zijn gebleven. Nog scharrelen wij rond met een epidemiewet, die nu bijna een halve eeuw oud is. Nog kan, ondanks noodlottige gebeurtenissen, iedere misdadiger zich een K.G. morphine aanschaffen. Welk gevolg is gegeven aan de adressen der Vereeniging tegen de Kwakzalverij, verzonden, den 27^{en} Februari 1886 aan de Tweede Kamer en den 7^{en} Maart 1893 aan de Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken? ¹⁾ In deze korte en heldere adressen is het geheele vraagstuk voor ieder, die zien kan, afdoende behandeld. Toch zijn zij terzijde gelegd. Welke talisman heeft dan de ooren der regeering zoo wijd geopend voor het monopolie-adres? Dat raadsel moge de intuïtie van een magnetiseur oplossen.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

NAAR AANLEIDING VAN DE QUADERNI D'ANATOMIA.

Dr. DE FEIJFER maakt enkele opmerkingen in verband met den in vragenden vorm gestelden zin in mijn opstel over de quaderni d'anatomia van LEONARDO DA VINCI „of LEONARDO DA VINCI de ontleedkunde beoefende om haar zelfs wille, d. w. z. om de kennis van den vorm, dan wel of zij niet middel was voor het aangrijpen van vraagstukken van verdere strekking”. Ik ben het volmaakt met collega DE FEIJFER eens, „dat LEONARDO DA VINCI een zuiver wetenschappelijk doel beoogde”. Ik kan mij onduidelijk hebben uitgedrukt, doch verkeerde in de meening, dat mijn stukje een doorlopend betoog was voor het antwoord dat collega DE FEIJFER geeft. Bij elk voorbeeld, dat ik koos, legde ik er den nadruk op, dat voor LEONARDO DA VINCI de bestudeering van den vorm ondergeschikt aan de leer van de werking was. Tevens wil ik mijnerzijds een opmerking maken naar aanleiding van de uitlating van collega DE FEIJFER, dat het „van algemeene bekendheid is, dat DA VINCI op zich genomen had teekeningen te maken voor een anatomisch werk van MARCANTONIO DELLA TORRA”. Het valt natuurlijk niet te bestrijden, noch te bewijzen, of dat waar is, slechts uit

¹⁾ *Gedenkboek*, bldz. 213—218.

de geschiedkundige gegevens af te leiden. Doch wel komt het mij voor, dat de z.g.ñ. ontleedkundige nalatenschap van LEONARDO DA VINCI allerm minst als werk mag worden opgevat, dat slechts bedoeld is als (ontwerpen voor) illustratie voor een boek van een ander. Er is te veel, dat hiertegen pleit. Dat ook niet alle onderzoekers de meening van CHOULANT, SEYDLITZ, FORSTER enz. deelen, blijkt o. a. wel uit de werken van HOLL, MÜNTZ, MARTINOTTI, waaromtrent ik iets mededeelde in een kort opstel in dit *Tijdschrift* 1915, bldz. 74.

Utrecht, 4 Augustus 1917.

A. J. P. VAN DEN BROEK.

NOG EENS OVER DE GEBOORTEPLAATS VAN DODONAEUS.

Het zij mij vergund voor een enkel woord van repliek aan dr. F. W. T. HUNGER, een bescheiden plaatsruimte te vragen. Bij voorbaat breng ik mijn dank aan de redactie voor haar welwillendheid.

Waar, zooals door mij vermeld werd, de geboorteacte van DODONAEUS niet meer te vinden is te Mechelen en nu blijkt uit de mededeelingen van dr. HUNGER in *de Amsterdammer* van 28 Juli l.l., dat ook diens nasporingen te Leeuwarden en te Leiden geen resultaat hebben opgeleverd, geef ik gaarne toe, dat tot dusverre niet wettig bewezen is, waar de groote man geboren is. Ontbreekt echter het wettig bewijs, dan blijft nog plaats voor een overtuiging, gegrondvest op betrouwbare overleveringen. Uit dit oogpunt beschouwd blijf ik Mechelen als de geboorteplaats van DODONAEUS houden. Wat wordt hier tegen dan aangevoerd?

1. VAN DER HAEGHEN noemt Leeuwarden als geboorteplaats op grond van de aantekening uit het inschrijvingsregister van de Leuvensche hoogeschool. Men zou kunnen vragen, wat verdient meer vertrouwen, de verklaring op 14-jarigen leeftijd, waarin hij DODONIS, zijn vader DIONYSIUS genoemd wordt en van Leeuwarden afkomstig heet, of de bijvoeging bij zijn naam op den titel van boeken, door hem op volwassen leeftijd uitgegeven, maar dit is niet noodig, want dr. HUNGER verklaart van deze aantekening, dat zij: „historisch nochtans onvoldoende is”.

2. De door mij gereleveerde: „trois preuves” van VAN MEERBEECK zijn door den schrijver der *Bibl. Belg.* bestreden. Zijn wederleggingen zijn echter niet voldoende. Juist is het, dat er verschillende portretten van personen uit de 16e en 17e eeuw zijn aan te wijzen, waarop epitheta voorkomen, een geboorteplaats aanduidende, die niet met de waarheid strookt, doch dit is veelal een fout van den graveur en niet van den persoon zelf, die het portret te beoordeelen kreeg vóórdat het onderschrift afgedrukt was. Van het 2de en 3de argument: de bijvoeging van het woord MACHLIN, op den grafsteen en de vermelding van Mechelen als geboorteplaats door contemporaine schrijvers, maakt de *Bibl. Belg.* zich af door te zeggen: „on se sera probablement borné à reproduire la qualification que Dodoens s'était donnée lui-même sur les titres de quelques-uns de ses ouvrages”. Mij dunkt, de zoon zal geen onjuistheden in het grafschrift op zijn vader laten plaatsnemen, te meer, daar er geen enkele reden bestond om zich over een Friesche afkomst te schamen of zich meer bijzonder op een Vlaamsche te beroemen. GOETHALS geeft in zijn biographie van DODONAEUS, voorkomende in de „*Lectures relatives à l'histoire des sciences*, enz. op, dat de vader, door de binnenlandsche twisten in Friesland geen handel meer kunnende drijven, omstreeks 1516 Leeuwarden verliet en zich te Mechelen vestigde, waar dan een jaar later REMBERTUS geboren werd. Dit nu lijkt mij veel waarschijnlijker, dan dat de vader het besluit om naar zoo ver verwijderde plaats te gaan verhuizen, genomen zou hebben, terwijl zijn vrouw zwanger was of dat REMBERTUS geboren zou zijn tijdens een bezoek van zijn ouders aan Leeuwarden van uit Mechelen.

Waar de argumenten tegen Mechelen als geboorteplaats zoo weinige zijn en er aan den anderen kant zoo veel voor te zeggen valt, blijft het, zoolang het tegendeel niet bewezen is, mijn overtuiging dat DODONAEUS te Mechelen geboren is.

DE LINT.